

بابا بڈھا، فیلسوف، عمرے خان اتے ادرمان

باب-۶۵

کرتارپور توں رمداس، دھرمکوٹ، سوڑیاں، ویروکے توں لاہور ول-ویرکا

گرودارہ پانتشاہی پہلی، نیڑے سمدھ بابا بڈھا جی۔ رمداس دے اتہ
وچ۔ (سائیکل یا تری ۴ مئی، ۱۹۳۳)

بڈھائی تے ۱۶۳۱ ای وچ سریر تیا گیا۔ اودوں تک گورو
برگوبند صاحب دا ویلا سی۔ اتہاس وچ اُڈا ہ
بھائی بڈھے دے اتہم ویلے کھڈ گورو برگوبند صاحب
اس دے کول سن۔ انت ویلے جچی صاحب دا پاٹھ
چل رہا سی۔ سلوکاں تے آن بھائی صاحب نے اتہم
سواس لیا سی۔

سو بھائی بڈھے نوں تھاپ کے گورو صاحب اگے ۱۵ کہ۔
می۔ دا پینڈا کر کے پکا شہر چمیاری آپہنچے۔ چمیاری
انیں دنی علاقے دا وڈا شہر سی۔ ایہہ شہر لگ پگ
۲۰۰۰ سال پرانا ہے۔ اک دو دن اتھے گرمت دا پرچار

گرودارہ سمدھ بابا بڈھا جی رمداس۔ ۱۹۳۳ وچ ایہہ استھان گورو
نانک پانتشاہ دی چرن چھوہ کر کے پرسدھ سی۔ اج گورو نانک دا ناں
اس استھان توں مت چکا ہے تے صرف سمدھ بابا بڈھا جی کر کے
ہی جانیا جاندا۔ شرومنی کمیٹی دے رنگ ڈھنگ نیارے۔

* بالے لکھیا کہ اس یاترا 'ج بالا، اجتا رندھاوا اتے بابا بڈھا گورو
صاحب دے نال سن۔ انج بابا بڈھا جی دی جیونی دیکھن توں پتہ
لگدا ہے کہ اوہ پہلی وار گورو صاحب ل ۱۵۱۸ ای۔ نوں ملے سن۔ پر
ایسے جیونی وچ درج ہے کہ بڈھا گورو صاحب نال باہر دے حملے
دوران ہونی بریادی دی وی گل کردا ہے۔ سمبھاونا ایہو ہے کہ بابا بڈھے
دی گورو صاحب نال پہلی ملنی چوتھی اداسی توں بعد ہی ہوئی۔

بابا بڈھا۔ کرتارپور توں گورو صاحب لاہور نوں نکلے۔
جس پرکار رمداس، دھرمکوٹ، سوڑیاں اتے ویروکے
وکھے گورو صاحب دے چرن پین دے ثبوت ملدے
ہن اس توں ثابت ہندا ہے کہ گورو صاحب اپنیا
یاتراواں موقعے سمدھا (شارٹ کٹ) رستہ اختیار
کردے سن۔ مننا پویگا کہ اونی دنی وی نقشے دا
استعمال ہندا سی۔

گورو صاحب نال اک دو سکھ ہور وی سن۔* ماگھ
پھگن دے دن سن۔ حالان گورو صاحب نے کرتارپور
وکھے آسادھواں فقیراں والا لباس تیاگ دتا سی،
پھر وی یاتراواں موقعے اوہ جوگی/فقیر جیہا لباس
پا کے ہی نکلدے سن۔ صاحب کرتارپور توں پکھو کے
ٹھہر کے (دھرمکوٹ رندھاوا) توں گگوماہل ہندے
ہوئے پندرمداس دے باہروار کھوہ تے جا براجے۔

پینڈ وچ سادھواں دے اُون دی جدوں گل چلی تاں
۲۵-۲۰ سالان دے بوڑا ناں دے جوان منڈے دے من
وچ سیویا بہاؤ جا گیا۔ دودھ دی گڑھوی لے جا کے
سادھواں نوں آمتھا ٹیکیا۔

گورو صاحب اس جوان دی سیویا بہاونا توں بڑے
پرہاوت ہوئے تے اس نال گلاں باتاں شروع کریاں۔
گورو صاحب نے محسوس کیتا کہ اس جوان نوں
روحانیت دی کافی سوجھی ہے۔

بوڑے وی اپنا پردا کھولھ ہی دتا۔ کہن لگا:

"جی ایہہ دودھ ساڈا نہیں ایہہ تہاڈا ہی ہے۔ اس
دنیوں وچ کھڑی چیز کسے دا سدیوی ساتھ دندی
ہے؟ کوئی نہیں۔ اسیں ایوے جوڑدے مردے رہندے
ہاں۔ وستاں تاں کسے نال نہیں نبھدیاں۔ آہ آجے کجھ
سال پہلاں دی ہی گل ہے اتھے باہروانی آئی سی۔
سبھ مال ڈنگر کٹا وچھا ہک کے لے گئی۔ کچیاں پکیاں
فصلان کجھ وڈھ لئیاں کجھ اجاڑ گئے۔ میں تاں
سمجھدا ہاں کہ بندے نوں چاہیدا ہے کہ رل مل کے
کھا لوے۔ کلھ دا کی بھروسہ؟"

جدوں گورو صاحب نے اجھیاں گلاں اس اڑھ جوان
دے مونہو سنییاں تاں کہن لگے بھائی توں تاں
بڈھیاں والیاں گلاں کردا۔ تیرے تے تاں بھگوان
مہروان ہے۔

اودوں توں بوڑے دا ناں بڈھا ہے گیا۔

جدوں بڈھے ل پستہ لگا کہ ایہہ تاں خود گورو نانک
صاحب نے تاں اوہ ہور وی گد گد ہو اٹھیا۔ علاقے وچ
دہائی دے دتی کہ کھڈ گورو نانک ساڈی بہک تے
پدھارے ہوئے۔

گورو صاحب دے جوتی جوت سماؤں ویلے تک
بھائی بڈھے دا کرتارپور اُون جان لگاتار بنیا ہی رہا۔

گورو صاحب نے بڈھے تے کرپا کر کے انوں نام دی دات
بخشی۔ بڈھے نوں علاقے وچ سکھی دی منجی پراپت
ہو گئی۔ بھائی بڈھے نے لمی زندگی سکھی وچ

کر کے اگے جستروال نوں نکل گئے۔

---◆---

فيلسوف شيخ مالو

اجنالے توں ۶ کہ۔ می۔ پچھم دکھن وچ موجود پنڈ
جستروال وی بہت پرانا کوئی بودھی ستھان رہا
ہے۔ اتھوں دا چھمب میلان وچ پھیلیا ہویا سی۔
جستروال (دشرتھ والا- راجا دشرتھ اتے ماپے بھگت
سرون دی کہانی والا) گورو صاحب دے ویلیاں وچ
وی وڈا شہرتے منڈی سی۔ کھتری، اروڑے، بانیاں
قومان دا گڑھ رہا ہے ایہہ۔

گورو صاحب اتھے ہی براجے ہوئے سن کہ پنڈ
دھرمکوٹ دے فیلسوف (فلاسفر دی فارسی بھاؤ
دانشور) شیخ مالو نوں کسے کولو پتہ لگا کہ گورو
نانک جستروال پدھارے ہوئے۔ شیخ مالو جات دا
ترکھان سی تے بہت ہی پڑیا لکھیا ودوان سی جو
وقت پا کے مسلمان فقیر ہو گیا۔ ایہدی ودوتا
چپھیرے مشاہور سی۔

مالو دے ہی کیسے سجن (پنڈ دے ہی بھائی بھگنو) نے
اس نوں صلاح دتی کہ مالو توں اک ویرا گورو ناک
نوں تان مل کے ویکھ تیرے سارے شنکے دور ہو
جانگے۔ وپر کسے ہور رانہی اس نے سن لیا کہ گورو
صاحب صاحب اسلام تے ہندومت دوواں نوں ہی
نہی مندے۔ شیخ نوں اس گل تے غصہ سی۔ شیخ دا
مننا سی کہ گورو صاحب نوں کوئی حق نہی کہ
ہندو دھرم تے اسلام دیا رہ ریتاں دی کھنڈنا کرن۔
جوہی اچ کلہ پڑیا لکھیا بندہ انگریزی دے گیان توں
جانیا جاندا ہے اونی دنی پنجابی لوک پھکری مارن
موقع فارسی بولیا کردے سن۔

شیخ مالو نے وی آکے گورو صاحب نال اپنی فارسی
جھاڑنی شروع کری۔ پر گورو صاحب تان ایران عراق
تگ گھم پھر آئے سن اوہ مالو دی فارسی توں کدوں
پرہاوت ہندے۔ گلاں اسلام دے غلبے دیاں چل
رییاں سن کہ وچے پنجابیاں دا پھکراہن وی سامنے
سی۔ مالو نال گل بات دوران اجیہے مصلے اٹھے کہ
گورونے بانی رچی:-

بسنت ہندول محلہ ۱ گھڑ ۲ ستگور پرساد۔ نو
ست چوڈہ تین چار کر مہلت چار بحالی۔ چارے
دیوے چہ ہتھ دیئے ایک ایک واری۔ ۱ مہروان
مدھسودن مادھو ایسی سکت تماری۔ ۱ رہاؤ۔
گھر گھر لسی کڑ پوک تیرا دھرم کرے سکداری۔
دھرتی دیگ ملے اک ویرا بھاگ تیرا بھنڈاری۔ ۲ نہ
سابوڑ ہووے پھر منگے نارڈ کرے خواری۔ لب ادھیرا
بندی خانا اوگن پیر لہاری۔ ۳ پونجی مار پوے نت
مدگر پاپ کرے کوٹواری۔ بھاوے چنگا بھاوے مندا
جیسی ندر تماری۔ ۴ آدی پرکھ کوالہ کہئے
سیکھاں آئی واری۔ دیول دیوتیا کڑ لاگا ایسی کیرت
چالی۔ ۵ کوجا بانگ نواج مسلا نیل روپ بنواری۔
گھر گھر میا سبھناں جیاں بولی اور تماری۔ ۶ جے
تو میر مہیت صاحب قدرت کون ہماری۔ چارے
کنٹ سلام کر بگے گھر گھر صفت تماری۔ ۷ تیرتھ

فيلسوف جان فلاسفر شيخ مالو گورو صاحب نال گفتگو کردا ہویا۔
ہی: ۴۰ تصویب (اتھے پھر بھائی مردانے نوں نال وکھا دتا ہے جدوں کہ
اس دا چلانا ہو چکا سی۔)

سمرت پنّ دان کچھ لاہا ملے دہاڑی۔۔ ناک نام ملے
وڈیائی میکا گھڑی سمالی۔۔ ۸ ۱ ۸

اشارے اشارے نال فیلسوف دا گھر پورا کر دتا۔ اس
مسلمان ودوان کول اس سرکاری پکھ-پات دا کی
جواب سی کہ مندران دیوالیاں تے سرکار نے ٹیکس لائے
ہوئے سن۔ نال ہی گورو صاحب نے سارا اکال پرکھ دا
حکم دسیا کہ کوئے تبدیلیاں جگاں جگاں توں چلداں
آئیا ہن۔ جدوں کیسے مانتا وچ برائیاں بھارو ہو جان تان
اوتھے قدرت ولوں ہی سدھار لہر چلدی ہے۔

پھر وی فلاسفر بول اٹھیا کہ بابا جی تھانوں
مسلمانی شرا دی پانی نہی کرنی چاہیدی۔ گورو
صاحب نے انوں سمجھایا کہ کھد مسلمان لوک
اسلام وچ آئیاں برائیاں دے خلاف آواز بلند کر رہے
ہن تسی ایہو جہی کٹر سوچ کیو اپنائی ہوئی ہے؟
گورو صاحب نے عرب-ایران دنیا دے کئی ودوانان
دے ذکر کیتے جہڑے شرا دیاں کئی غلطیاں اجاگر
کردے ہن۔

پھر گورو صاحب نے بھگت کبیر صاحب دا ذکر کیتا
کہ ویکھو اوہ مسلمان گھر وچ ہی پیدا ہوئے سن پر
اوہ تان دت کے شرا دی ورو دھتا کردے ہن۔ کبیر
صاحب دی رچنا پڑی:

آسا۔۔ ہندو ترک کہاتے آئے کن ایہہ راہ چلائی۔۔ دل
مہ سوچ بچار کوا دے بھست دوجک کن پائی۔۔ ۱
قاضی تے کون کتیب بکھانی۔۔ پڑھت گنت ایسے
سبھ مارے کنہوں خبر ن جانی۔۔ ۱ رہاؤ۔۔ سکت
سنیہ کر سنت کریئے مے ن بدوگا بھائی۔۔ جوڑے
خدائ موہ ترک کریگا اپن ہی کٹ جانی۔۔ ۲ سنت
کیئے ترک جے ہوئگا عورت کا کیا کریئے۔۔ اردھ
سریری نارن چھوڈے تاتے ہندو ہی رہیئے۔۔ ۳ چھاڈ
کتیب رام بھج بڑے ظلم کرت ہے بھاری۔۔ کبیرے
پکری ٹیک رام کی ترک رہے پچھاری۔۔ ۴ ۸
مالو دیاں اکھاں کھل رہیاں سن۔

دھرمکوٹ (نیڑے پنڈ سوڑیاں اتے کڑیاں) وکھے موجود یادگاری استھان اتے بیری دا وشال رکھ۔

مالو دا اک پور گلہ ایہہ وی سہی کہ گورو نانک فقیری چھڈ کے واپس گرسٹ دھرم وچ کیو اتے بن۔ در اصل گورو صاحب خلاف ایہہ شکانت ہر گورو گھر ورو دھی جھنڈے تے چاڑ رہا سی۔ کیونکہ جدوں کوئی سادھو بنیا جوان سنیاس تیاگ واپس گھر آجاندا سی تاں لوک اوہنوں برا سمجھدے سن۔ ایہہ منیا جاندا سی کہ سنیاس دے کٹھن رستے نوں بندہ تیاگ آیا ہے۔ ی اس تے مالونے وی سوال اٹھایا کہ بابا جی تھادی ایہہ گل سانوں نہیں جچی۔ کدی تسی سادھواں والا لباس وی کر لیندے ہو؟ مکدی گل فیلسوف نے سدھا گورو صاحب نوں سوال کرا کہ تسی فقیری جاں سنیاس نوں کیو تیاگیا؟

گورو صاحب نے کیہا بندہ من کر کے سادھو فقیر ہونا چاہیدا ہے۔ ایہہ تسی گھر رہکے وی کر سکتے ہو۔

پھر فیلسوف نے سوال کیتا کہ کی تسی سنیاس جاں فقیری نوں غلط مندے ہو؟

گورو صاحب نے فیلسوف نوں سمجھایا:

"جے بندہ دلوں فقیر نہیں تاں ایہہ سنیاس اپنے آپ نال دھوکھا ہے۔ مثال دے طور تے کئی فرقیاں دے سادھو کھپھنی پاؤدے بن تاں اوپدا مطلب ہندا ہے کہ اسان موت نوں سویکار کر لیا ہے کہ ایہہ اک دن اُونی ہی اُونی ہے۔ کیونکہ کھپھن مردے نوں پایا جاندا ہے۔ سو کھپھنی فقیر نوں ہمیشاں موت یاد کراؤدی رہندی ہے۔ پر جے کوئی کھپھنی پا کے وی گھر گھر مایہ منگدا پھرے کھپھن پاؤن دا کی فائدہ۔ موت نوں وساری پھرو تاں ایہدا کی فائدہ؟

پتھ وچ سریر دی بھسم اکٹھی کرن والی بہوڑی لئی پھرے جاں بھسم والی پٹھی ڈبی (جنو جوگی لوک بٹوا اکھدے) کول رکھن دا کی فائدہ جے من نے موت سویکار نہیں کیتی۔

ویکھو فیلسوف جی ایہہ چیزاں تاں سادھو ل نال دتیاں کہ بندیا ہر پل موت ناں وساری۔ بندہ جدوں وی اپنی کھپھنی ول نگاہ ماریگا موت یاد آویگی۔ سو جے تاں بندہ موت نوں منوں سویکار کر لے پھر تاں بھلا نہیں تاں اجیہا سادھوپنا نرا وکھاوا ہی ہے۔

پر وارک جیوں دا تیاگ کیتا سی کام کرو دھ لو بہ موہ اپنکار نوں وسارن دا جے سادھو بن کے وی بندہ در

در بھکھیا منگدا پھرے تاں پھر گھر تیاگن دا کی فائدہ ہویا؟ اسیں فقیر ویکھے بن جو رہ دی رجا وچ رہندے بن جے مل گیا تاں کھا لیا نہی تے بس ڈھڈ نوں گنڈھ دے رکھی۔ سادھو فقیر دا مایہ نال کی کم؟ اجیہے سادھو سنیاسی نرے سوانگی (ایکٹر) ہی نہیں ایہہ مسخرے نے۔

سو جے کوئی گرسٹی بندہ منو تیاگی ہو جاوے تاں اوہ پاکھنڈی سنیاسیا نالو ۱۰۰ گناں بہتر۔ سوال تاں بے دلو ہو کے سچ جاں موت نوں مننا۔ پھر گرسٹی بندہ معاشرے تے بوجھ وی نہیں ہندا۔ اس پرکار کرتی انسان سبھ توں وڈا سادھو جے اوہ سچ تے چل پوے تاں۔

اس طرحاں سنیاسیاں دا حال دسدے ہوئے گورو صاحب نے وجنتری نوں سچیت کیتا تے کیہا کہ مارو دی دھن لاؤ۔ صاحب نے شبد بولیا:

مارو محلہ ۱ منمکھ لہر گھڑ تچ وگوچے اورا کے گھر پیرے .. گرہ دھرم گوانے سنگوڑن بھیٹے درمت گھومن گھیرے .. دستنڑ بھوے پاٹھ پڑ تھاکا ترسنا ہوئی (پورا شبد ویکھو صفحہ ۱۰۱۲ سگگس)

فیلسوف بول اٹھیا واہ بابا واہ! اینوے نہیں تینوں دنیا مندی۔ میرے سارے شنکے دور کیتے تسان۔ تسی تاں کھڈ ہی خدا دی مورت ہو۔ فیلسوف نے وی سکھی دھارن کر لئی۔ مالو کر کے ترکھاناں دا سارا پنڈ سکھ بن گیا۔ اس نے علاقے وچ ہور وی سکھی پرچار کیتا۔

---◆---

بابا کی تینوں کوئی مذہب پسند ہے وی صحیح؟ - سوڑیاں دا عمرے خان

دھرمکوٹ دے لاگے ہی کلو میٹر تے پرانا قصبہ سوڑیاں ہے۔ اج توں کوئی ۲۰۰ سال پہلاں تک سوڑیاں ہی اس علاقے دا سبھ توں وڈا قصبہ سی۔ انگریزاں دے راج ویلے ہی سوڑیاں دی تھان اجنالی نوں تحصیل بنایا گیا سی۔

جدوں گورو صاحب اس علاقے وچ پھر رہے سن تاں اونی دنی سوڑیاں وچ وی اک ودوان رہندا سی: عمر خان۔ عمر خان نرا پڑیا لکھیا ہی نہیں اوہ علاقے دا معتبر آگے بندہ سی۔ عمر خان اتے شیخ مالو دی آپس وچ گوڑی یاری سی۔ مالو نوں مسلمان مذہب وچ لیاؤن وچ عمر خان دا ہی یوگدان سی۔

جدوں گورو صاحب جس تروال وکھے ٹھہرے ہوئے سن تاں شیخ مالو نے گورو صاحب نوں اپنے گھر اُون واسطے سدا بھیجیا۔

اودھر گورو صاحب دے دھرمکوٹ اُون توں پہلاں مالو اپنے یار عمر خان نوں اپنے گھر سڈلے آیا۔ عمر خان نوں وی تھوڑا گلہ تاں سی کہ گورو نانک کسے وی فرقے نوں مانتا نہیں دے رہے۔

گورو صاحب دا دھرمکوٹ اُون تے شیخ مالو تے نگر نواسیاں نے سواگت کیتا۔ گورو صاحب دے اُون توں پہلاں شیخ مالو تے علاقہ نواسیاں نے وڈا اکٹھ کیتا

سوڈیاں وکھے گورو نانک اتے عمر خان گوشٹ دا یادگاری

جہی داس دی بھیت پروان کرو۔ تہاڈے بستر زیادہ بزرگ ہو گئے نے کرپا کرتے سواں کے اس نوں پہنو۔ گورو صاحب نے کیہا عمر خان اسیں فقیر لوک ہاں۔ سانوں ایہو جہے ریشمی کپڑے نہی سوہدے۔ تیری بھیت سانوں پروان ہونی۔ ایہہ کپڑا تسی ہی ورتو۔ عمر خان نے گورو صاحب دے پیر پھڑھ لئے، "گورو جی اینی میرے تے کرپا کرو۔ میری بھیت قبول کرو۔" گورو صاحب نے اوہدی بھاونو نوں دیکھدے ہوئے اوہ تہان سویکار کیتا حالانکہ ریشمی کپڑا گورو صاحب دی سوچ انوسار ٹھیک نہی سی۔ سکھ نوں حکم کیتا کہ ہن درزی نوں لے کے او۔

درزی آیا تاں چولا سواؤن دے بجائے گورو نانک نے درزی کولو کپڑے دے دو چدرے بنوا لئے۔ عموماً سردیاں وچ گورو صاحب چدر دی بکل مار لیا کردے سن پر ایٹکان اک چادر اتان اپنے تیز بن لئی بنوا لئی تے دوسری اپنے ساتھی سکھ دے تیز لئی۔

ایہہ ویکھ عمر خان باغ باغ ہو گیا کہن لگا مینوں او لگ رہا ہے جویں میرا ريجا آپ خدانے پہن لیا ہے۔

---◆---

ویروکے-امروکے خان-شاہ ادرمان- سوڈیاں توں ۶ کو کہ می۔ چڑھدے پاسے پنڈ ویروکے ہے۔ اتھے صوفی فقیر شاہ ادرمان دا تکیہ اچ وی موجود ہے۔ ادر عربی لفظ ہے جسدا مطلب ہندا ہے شاہزادہ۔

گورو صاحب دے ویلیاں ویلے ہی شاہ ادرمان ہویا ہے۔ علاقہ وچ اوہدی چوکھی مانتا سی۔ عمر خان وی اوہدا مرید سی۔ عمر خان نے سکھی دھارن کرن اپرنت گورو صاحب نوں شاہ ادرمان بارے دسیا۔ اک دن گورو صاحب نے عمر خان نوں حکم کیتا کہ جاؤ شاہ ادرمان نوں میرا سنیہا دینا کہ میں اتان دے درشن لئی فلائے دن اوٹنا چاہندا ہاں۔

جویں عمر خان نے شاہ ادرمان نوں گورو نانک صاحب دا سنیہا دتا تاں عمر خان اتان اک دم اگ ببول ہو گیا، "اوئے توں مومن ہو کے کافر دا نوکر بنیا پئی؟ پیرنے عمر خان دی بہت لاه پاہ کر دتی۔

عمر خان نے پیر صاحب نوں کیہا کہ گورو صاحب ہندو مسلمان توں اتے دی گل ہے۔ گورو نہی مندا ہندو مانتاواں نوں۔

اگو پیر بولیا، "کی اوہ مسلمان ہے؟"

عمر خان کہن لگا "بے شک اوہ مسلمان وی نہی پر اوہ خدا دی شاہکسات مورت ہے۔"

پیر اگو بولیا، "چنگا اوں دے تیرے خدا نوں میرے کول، ویکھی کوے میں اوہدیاں دوڑاں لو اوڈا۔"

جدوں عمر خان مڑ سوڈیاں آیا تاں گورو صاحب نے مسکراؤندے ہوئے پچھیا کیو بھائی عمر خان ملیا پیر؟

عمر خان بولیا، "گورو جی پیر دیاں گلاں چھڈو۔ اوہ کھاؤندا تاں فقیر ہے پر فقیری اس توں دور ہے۔"

گورو جی نے کیہا، "عمر خان جھکو ناں، بے جھک کہو کی کیہا پیر جی نے؟"

ہویا سی۔ گورو صاحب نے کیرتن کیتا۔ سنتام واہگورو دا پرچار کیتا۔ جگیا سواں دے سوالاں دے جواب دتے؟ عمر خان وی اٹھ کھلوتا کہن لگا بابا جی کوئی اک مذہب تاں چنگا ہووے گا تسی تاں ساریاں دے ہی پاچ ادیڑی جا رہے ہو۔ گورو صاحب نے بڑی نمرتا نال کیہا کہ عمر خان توں ہی دس دے کھڑا فرقہ اچ اصرول تے چل رہا ہے؟ عمر خان نے جویں جویں سمپر داواں گناہیاں گورو صاحب نے توے توہیں اتان دا نقشہ کھچ سنگٹاں نوں جانو کروایا۔ صاحب نے پھر وجنتریاں نوں سچیت کر بانی گائی:-

سلوک م ۱ ستی پاپ کر ست کماہ .. گر دیکھیا گھر دیوں جاہ .. استری پرکھے کھٹی بھاؤ .. بھاوے اوؤ بھاوے جاؤ .. ساست بیڈن مانے کوئی .. اپو اپنے پوجا ہوئی .. قاضی ہوئی کے بہے نیائی .. پھیرے تسبیح کرے خدائی .. وڈھی لے کے حق گواؤ .. جے کو پچھے تا پڑ سنائے .. ترک منتر کن ردے سماہ .. لوک مہاوہ چاڑی کھاہ .. چوکا دے کے سچا ہوئی .. ایسا ہندو ویکھے کوئی .. جوگی گریہ جٹا بھوت .. آگے پاچھے رووہ پوت .. جوگ ن پایا جگت گوائی .. کت کارن سر چھائی پائی .. نانک کل کا ایہہ پرواں .. آپے آکھن آپے جاؤ .. ام ۱ ہندو کے گھر ہندو اوے .. سوٹ جنیو پڑ گل پاوے .. سوٹ پائی کرے برپائی .. ناطہ دھوتا تھائی ن پائی .. مسلمان کرے وڈپائی .. وں گر پیرے کو تھائی ن پائی .. راہ دسائی اوٹھے کو جائ .. کرنی باجھہ بھست ن پائی .. جوگی کے گھر جگت دسائی .. تہ کارن کن مندرا پائی .. مندرا پائی پھرے سنسار .. جتھے کتھے سرجنہاڑ .. جیتے جی تینے واٹاؤ .. چیری آئی ڈھل ن کاؤ .. ایتھے جانے سو جائ سنجانے .. پوڑ پھکڑ ہندو مسلمانے .. سہنا کا در لیکھا ہوئی .. کرنی باجھہ ترے ن کوئی .. سچو سچ وکھانے کوئی .. نانک اگے پچھن ہوئی .. ۲

عمر خان دے سارے سوال مک گئے۔ انت وچ چرنی لگا۔ کہن لگا جیسا نانک سنیہا سی اوسے طرحاں دا ہی پایا ہے۔

گورو صاحب کچھ دن سوڈیاں رہے۔ اتھے وی کھتریاں دے واہوا ٹیر سن۔ اک دن عمر خان ریشمی کپڑے دا تھان لے کے آیتے گورو صاحب دے چرناں وچ رکھ ہتھ جوڑ بینتی کیتی کہ 'گورو صاحب آہ تچھ'

گرو دوارہ بیر صاحب ویروکے پچھے جہے جدوں کار سیوا باہے گرو دوارہ صاحب بنا رہے سن تاں اتھاسک بیر وڈھ دتی۔ دوسرے پاسے باہے کھندے بن کہ بیر سگ گئی سی۔ بن اس دے ہی تون نوارکھ تیار کرن دی کوشش کیتی جا رہی ہے۔ یاد رہے کار سیوا والے پرائنتا دی رتا پرواہ نہی

عمر خاں نے ساری گل صاف صاف گورو صاحب نوں دسی۔

عمر خاں کہن لگا کہ گورو صاحب جدوں تسی جاندے ہو مینوں وی نال لئی چلنا۔

گورو صاحب نے کہا ٹھیک ہے۔ "پر عمر خاں توں ساتھوں پہلاں چلا جاوی۔ مسساں کتے پیر ایہہ ناں سوچے کہ عمر خاں گورو نانک نوں چڑھا کے لے آیا ہے۔"

عمر خاں کہن لگا، "بابا جی میں نہی ایہو جہے پنکاری پیراں کولوں ڈردا۔ میرا اوہ کی وگاڑ لویگا؟"

گورو صاحب نے کہا، "نہی عمر خاں۔ اسیں اس دے پیری لباس دی وی قدر کرنی ہے۔ عجت نال پیش آؤنا اوہدے وی۔"

عمر خاں بول اٹھیا، "بس ایہو فرق ہے، تہاڈے تے اس وچ۔"

اگلے دن پھر گورو صاحب نے ساتھی سکھاں نوں حکم کیتا چلو بھائی اج پیر دی پھوک کڈھدے چلیئے۔

گورو صاحب جوہیں ویروکے پیر دے تکیئے تے پہنچے تاں پیر ادر مان تاں شاہی ٹھاٹھ وچ پالکی وچ بہرے اوٹھوں جان لئی اجے تریا سی کہ گورو نانک نظر آ گئے۔ پیر نے اپنی پالکی بیٹھاں رکھوا لئی تے اتر آیا۔

گورو صاحب ساہمنے کھلو گئے۔

شاہ ادر مان بولیا کی حال ہے نانک تپا؟

گورو صاحب نے کہا خدا دا شکر ہے پیر جی۔

ادرمان کہن لگا کوہ آؤنا ہویا نانک تپا۔

گورو صاحب نے کہا میں تاں سنیہا بھیجیا سی کہ تہاڈے درشن کرنے پر تسی تاں میرے تے غصے لگدے ہو۔ پیر جی میں تہاڈا کی وگاڑیا ہے؟

شہ منده ہویا پیر بول اٹھیا "کہڑا ہے وقوف کہندا کہ میں تہاڈے نال کھپھا ہاں؟"

لاگو عمر خاں بول اٹھیا، "کیو پیر جی تسیاں کہا نہی سی کہ آؤن دیو نانک نوں ویکھنا کوہے دوڑ لوؤدا میں اوہدی؟"

بالا- ۱۵۰-۶۰ اتے بی: ۱۵۰ ادھارت

پہلیسویہ- فارسی وچ فلاسفر نوں آکھدے ہن۔

گل سوڑیاں علاق دی چل رہی ہے۔ سوڑیاں دے لاگے ہی پنڈت دھرمکوٹ ہے جتھے گورو نانک دا یادگاری گرو دوارہ موجود ہے۔ ایہہ پنڈت کسے ویلے نرول ترکھاناں دا پنڈا سی۔ شیخ مالو وی ترکھان سی۔ سو ایہو سمبھاونا بندی ہے کہ مالو دھرمکوٹ نواسی سی۔ و قدرتی ہے ایہہ دھرمکوٹ دا بھائی بھگتو ہی ہووے گا۔

بالا- ۱۹۱ اتے کبیر صاحب دے انڈھکویں سلوک دا حوالہ دتا ہے۔ اس کر کے اسان ڈھکواں سلوک اپر پایا ہے۔ جو بالانے دتا ہے اوہ اس پرکار ہے:-

ایکو جوت ایکامل موتر ایکوپون دہان دی۔ ایک مائی تے سبھ جگ بھائی رے بہرم بھلے بو بہاری۔ بید اپجیا کون براہمن کون سو دا۔ کتیب سبھ دوجک جاوے کون ناری۔ رباؤ مائی کے گھٹ ساچ نواڑیا نادے بند سمانا۔ گھٹ بنسے کیا نام دھروگے غافل بھئے ستانا۔ ۱

پندو کرسن بسن کہتے ہیں عر کہتے ترک رسولا۔ ایک خدائ ن کنہو رچگن برہما تم گن سنکر سیانتک گن۔ جانا دونو بہرم بھولا۔ ۲

سنوئی۔ قحط کبیر سچ مان مانی پندو ترک ن کوئی۔ ۳

ی شیخ مالونے کیونکہ شرع وچ اس گل تے ورودھ جتایا سی کہ گورو صاحب نے سادھو سنت ہون دے باوجود واپس گرت وچ کیو پیر پایا ہے۔ اس ساکھی نوں لے کے پندال نرنجنیئے دے پتر بدھی چند نے من گھڑت گلاں بنا لئیاں کہ گورو نانک پاتشاہ نے دوسرا ویاہ کروا لیا سی۔ کیونکہ بدھی چند نے اپنی زانی دے ہندیا اک مسلمانی رکھ لئی سی۔ اپنی کمزوری نوں جائز ٹھہراؤن واسطے اس نے گورو نانک پاتشاہ دی پوتر شخصیت نوں داغ لاؤن دی کوشش کیتی۔ بدھی

چند نے جنم ساکھی دے اتارے کروئے جتا وچ اس نے پندال نوں گورو صاحب توں وی اپر پہنچیا ہویا اوتار دسیا۔ کتے پندال نوں کبیر صاحب توں اپر دسیا۔ گورو صاحب دے پوریلے جنم بارے جنم ساکھی وچ گلاں لکھوائیاں۔ مثال دے صاحب دے پورے دھرو بھگت والی ساکھی وچ (بالا- ۱۹۱) تے لکھیا ہے:-

"اس کلجگ وچ آگے کبیر بھگت آہا دھر اتھیہ دھر پہنچیا ہے۔ اتے اک تو بھئی آئی پہنچیا ہے۔ تاں مردانے پچھیا.. اجی کوئی اتھے بور بھی پہنچسی.. تاں پرہلاڈ بھگت کہا سن بھائی اک اسادا گر بھائی سو اتھے آئی پہنچیا بورس دا کم ناہی۔ پھر مردانے پچھیا جی اوہ کد ہوسی۔ تاں پرہلاڈ بھگت کہا سن بھائی کلجگ وچ ہووے گا۔ جڈ نانک دیہہ چھوڈیگا اس تے سو برس بعد ہوسی۔ اتے نانک تپے نالوں وی اپر ہووے گا۔ انان ترپا طول بور کوئی بھگت ناہی۔"

پھر آگے ویکھو کنی ہے شرمی وکھائی ہے۔ (بالا- ۱۶۵) تے لکھیا ہے:-
"... تاں کھتریئے نے کہا ارے بھائی توں کد کی بات کرتا ہے۔ تریئے میں راجا جنک ہوا تھا.. تاں گورو نانک کہا تدمیرا ناں گورو دھن تھا۔ عر راجے جنک کے ہم سبکھ ہوتے تھے... اور ایک ہمارا بھائی پندال ہووے گا۔ عر اوہ جڈ مسکھیگا تدماری دیہہ چھٹیگی... تب اسکا (پندال) کا ناؤ بیرم دیو تھا۔ عر راجے اڈے سنگھ کا بیٹا تھا۔ عر راجے جنک کا داماد تھا۔"

مطلب اس طرحاں دیاں جھوٹھیاں وڈیاں اپنے پتا پندال دیاں جنم ساکھی وچ ہوائیاں۔ کیونکہ ایہہ جنڈیالا گورو وکھے رہندا سی جہڑا کہ پرمندر صاحب امرتسر توں صرف ۱۸ ک۔ می۔ دوری تے ہے اس نے وڈی بے ایمانی کر کے اس ملاوٹ والی جنم ساکھی نوں آریا سنگتاں وچ وپچیا۔ جس دے تھائی تھائی پراتن اتارے ملے ہن۔ بدھی چند دے پروار دی انی بدنامی ہو گئی کہ بولی ہولی اگو اس دی اولاد سکھی توں باغی ہی ہو گئی۔ پھر اوہ دور آیا جدوں سکھاں دے سراں دے ملے رہے سن تاں ایسے دی اولاد وچوں وچوں پر بھگت نرنجیا ہویا ہے جس نے سکھاں خلاف مخبری کرنی شروع کری۔

یاد رہے گورو امر داس صاحب نے جہڑیاں ۲۲ منجیاں تھاپیاں سن پندال اوتان وچوں اک سی۔ ایہہ وکھری گل ہے اس دا منڈا کرمی نکل آیا۔

ویروکیاں وکھے پیر ادر مان دا مقبرہ۔ ہن گمبڈ ڈگ چکا ہے۔ پنڈ دے ویسٹیاں لے پھر وی مرمت کر کے ستھان دی خوبصورتی برقرار رکھی۔ لہا اتھاس ہون کر کے لوک پیر ادر مان دا ناں بھل گئے اتے اس تھان پیر بکھتیار دا ستھان کر کے یاد کر دے ہن۔ ستھان بہت کھلا، کئی کلیاں وچ ہے۔ کئی قبریں ہن اتھے۔ خوبصورت مسیت اج وی قائم ہے۔

پیر ایہہ سچ سن کے پانیو پانی ہو گیا۔ گورو صاحب نے عمر خاں ل ٹوک دتا کیہا تسی وچ دکھلندازی ناں دیو۔ اسیں آپس وچ سبھ سمجھ لینے آن۔ ایہہ ساڈی پیراں فقیراں دی پریم بولی ہے۔ گورو صاحب نے پیر جی نوں چھپی وچ لے لیا۔ گورو صاحب تے ادر مان دیاں خوب گلاں باتاں ہوئیاں۔

بالا جنمساکھی دے لکھاری نے خوبصورت کاو انداز وچ ایہہ سوال جواب پیش کیتے ہن: جویں ادر مان نے پچھیا نانک توں ہندو بے کہ مسلمان تاں گورو صاحب جواب دندے ہن: بید نہ پڑے، نہ پڑے قرآن۔ دنو بیچ بسے سیتان۔ ایکا ایکی ہے سبحان۔ کہے نانک سس پیر ادر مان۔ دعویٰ بھولے تاں ایک پچھان۔

تاں سیخ ادر مان کہیا: سن نانک تیرا مجب کیا ہے؟ تد گورو نانک کہیا:۔ مجب ہمارا ساچا ناؤں۔ جن ایک تے انیک کیتے پاو۔

پونجی ساچ ساچا واپار۔ جھوٹو جھوٹہ ہوئی خوار۔ جو آیا سو چلنہار۔ تس پر نظر کرے گوار۔ سچ خدائ بندہ ہے جھوٹہ۔ داوے اگن کھڑے سبھ لوٹ۔ سن داوے میں نہی خدائ۔ نانک دسے ساچا راہ۔

اس تے ادر مان نے کیہا کہ نانک جی جہڑے خدا دے پیارے نے ایہدا مطلب اوہ کجھ نہی۔ تاں پھر گورو نانک نے فرمایا:

جو خدائ دے پیارے ہین، تننا خدائ پیارا۔ دل میں بست ایک انکارا۔ پیچھے پون جھوٹھا بھیکھ۔ سبھ صورت مہ ایکا دیکھ۔ جہا دیکھے تہا ہئی سلامی۔ کھائی حلال سبھ سطرے حرامی۔ جو بندہ درگہ میں کھرا۔ ایک کی صفت دوجے تے ڈرا۔ نانک کہے سن پیر

پچھے جہے آر ایس ایس دے خفیہ محکمے دے اجینٹ جاناں نوں 'سسٹکار کمیٹی دے سسنگھ' کھندے ہن پیر دے تکیے جاکے اوتھے جو گورو صاحب دیاں ہتھ بنت تصویب ویراں موجود سن اوناں نوں چکوا دتا اپری تصویب سن ۲۰۰۷ دی ہے جدوں ایہہ لکھاری پہلی وار ویروکے گیا سی۔ اج تصویب ویراں الوپ ہن۔ اکھوتی ستکار کمیٹی نوں سکھی دا اسلام نال جو تھوڑا بہت سببندھ ہے اوہ بہت جہدا ہے۔ آر ایس ایس سکھی نوں ہندومت دی شاخ بناؤنا چاہندی ہے۔

جستروال دے پٹھان بہت مشہور ہویا کردے سن۔ ساڈا اندازہ ہے کہ عمر خان دے خاندان دے لوک ہی بعد وچ جستروال آوسے ہونگے۔ جستروال دی پٹھاناں دی پرانی مسیت وچ وی اج گرو دوارہ ششوبھت ہے۔ پنڈ ویروکے وچ شاہ ادر مان تے گورو صاحب دے میل دی پرمیراں موجود ہے۔ گرو دوارہ صاحب اتے پیر دا تکیہ وی موجود ہے۔ حالان علاقہ دی پرمیرا وچ پیر دا ناں شاہ بکھتیار دسیا گیا ہے۔ در اصل پیر بکھتیار شاہ دے جانشیناں وچوں کوئی سی۔ کیونکہ تلونڈی (ننکانہ صاحب توں) جاں لاہور توں پکھوکے (کرتارپور صاحب) جاں ویلے ویروکے، سوڈیاں، رمداس این راہ وچ پیدے ہن ایہہ ضروری ہے کہ گورو صاحب اس رستے اک توں ودھ وار نکلے ہونگے۔ سو جو علاقہ وچ پرمیرا ہے اوہ گورو صاحب دی دوسری پھیری بابت ہوونگی جدوں گرمیاں دے دن سن۔ پرمیرا کجھ اس پرکار ہے: شاہ ادر مان (پیر بکھتیار) نوں گورو نانک دیو جی ملن لئی آئے۔ شاہ دی پتنی نے گورو صاحب نوں دسیا کہ میاں جی تاں بھیلووال گئے ہوئے ہن۔ گورو صاحب نے بچن کہا 'بیبی وسے دمودم، میاں بھیلووال، سننچے محل ڈراوے برکت مر دا نال'۔ گورو صاحب نے کیہا کہ اتھے شہر وسنا سی جے شاہ بری ایتھے ملدے تان۔ اناں بچن کہے کہ گورو صاحب بھیلووال نوں تر پئے۔ اودھر شاہ بھیلووال توں ویروکے ول تر پیا۔ اناں دا میل جتھے ہویا اتھے گرو دوارہ صاحب ششوبھت ہے۔ گورو صاحب رستے وچ ہی ملے

دی جھاڑی دے لاگے بیٹھے ہوئے سن۔ شاہ کہن لگا گورو صاحب چلو کتے چھانویے ہینے۔ گورو صاحب نے مردانے نوں کیہا کہ ملے نوں پانی پاؤ۔ گورو صاحب دا اجیہا کوتک ہویا کہ پانی تروکن نال ملے اتھے وڈی بیری دارو پلے گیا۔ جس تھلے بہہ پیر ادر مان تے گورو صاحب دی پھر گوشٹ ہوئی سی۔ وقت پاکے اوہ بیری سکی تے ڈگ پئی۔ اسدا موجه کافی سال پیا رہا سی۔ پرمیرا نے اس بیری دے مچھے نال کھانی جوڑی۔ اوسے بیری نال پور بیریاں وی ہوئیاں۔ ویروکے: اس مسلمانان پنڈ وکھے اک بیری بندی سی جس تھلے گورو صاحب براجے سن۔ ہن اک کار سیوا والے بائے گرو دوارہ صاحب دی عالیشان عمارت تان بنائی ہے پر بیری جس دا الار عمارت والے پاسے سی اس دی 'کار سیوا' وی کر دتی۔ ہن بابیاں دی اکھ کھلی ہے تے نال دی اک چھوٹی بیری نوں پالن پوسن دا یتن کیتا جا رہا ہے۔ دوسرے پاسے پنڈ وچ شاہ بکھتیار دا ڈیرہ پوری طرحاں ثابت ہے۔ اوتھے پنچکے پرانتنا محسوس ہندی ہے۔ شاہ دا بھورا، قبر، مسیت تے پرلے کریر وغیرہ جیو دے تیو کھڑے ہن۔ پر سکھاں نے گورو صاحب نال سببندھ کوئی پرتان چیز رین نہی دتی۔ ہاں اک پرتان کھوہ موجود ہے۔ ویروکے لاہور توں ۱۷ کلومیٹر، امرتسر توں ۲۶ کلومیٹر تے لوپوکے توں اک کلومیٹر ہے۔

نانکسر ویرکا (گوگل میپ تصویر)

ادر مان۔ ایک خدائ دوجا سبتان۔
ادر مان کہن لگا نانک تیری نگاہ وچ پھر کوئی بھی
صحیح نہیں؟ تاں گورو صاحب نے کہا:
نظر ہماری سبھتے دور۔ ایک خدائ کے رہے حجو۔
اک دم کہہوں بھل ن پائی۔ ایسا دیا راہ بتائی۔
خالق ایک سبھ کیئے بندے۔ جس پر رہم سو کسے نہ
نندے۔

سبھ کو جانے آپ تے بھلا۔ سوئی حاضر خالق در کھلا۔
سن سیکھا جن آپ گھٹایا۔ کہے نانک خالق تن پایا۔
پھر ادر مان بولیا گورو صاحب ایہہ تہاڈی وڈی
عنایت بے جہڑا تنسی درشن دتے ہن۔ میرے تے مہر
کیتی ہے۔

تاں گورو جی نے کہا شیخ جی وڈی مہربانی ایہو
ہندی ہے جو کیتے نو کیتا جاننا اتے اپنے آپ نوں اگے
نہی دھرناں بھاؤ کسے پراپتی دا دعویٰ نہیں کرناں
کہ میں کیتا۔ یاد رکھنا جو کجھ تنسی دیکھ رہے ہو
ساری دی ساری پیدائش خدا دی ہے۔ جس نے اپنے آپ
نوں نیچ کہایا اوہ ہی اصل وچ اتم ہے۔ خود کہہ کے
کوئی اچ تک ناں تاں چنگا ہو پایا ہے تے ناں کوئی
مندہ ہی ہویا ہے۔

ادر مان نے گورو صاحب دے پیراں تے ہتھ رکھ کے کہا
کہ جے ساڈے کولوں کوئی گستاخی ہو گئی ہووے
تاں معاف کرنی۔

تاں گورو صاحب نے کہا شیخ جی رب دے پیاریاں
دی آپس وچ کوئی گستاخی نہیں ہندی۔ جے ہو جائ
تاں خدا بخشنند ہے۔ پر بندے نوں اپنے ولوں خبردار
رہنا چاہیدا ہے۔

گورو صاحب نے کہا شیخ جی جو خدا دے پیارے نے
اناں دے دل وچ اٹھے پھر رب دا خوف (ڈر) بنیا رہندا

سائیکل باتری-۳۳۳۔ لگدا ہے گورو صاحب جوتی جوت سماؤن ۵
توں پہلاں کدی بھائی لہنے کر کے اس علاقے وچ آئے ہونگے۔
اک علاقہ ہون کر کے اسیں ایہہ ساکھی سوڑیاں- ویروکے-رمداہی
نال دتی ہے۔ ہور کوئی سیندھ نہیں ہے۔ وقت وی دوواں ساکھیاں
دے وکھرے وکھرے ہن۔
ایہہ وی ویچار ہے کہ ویرکے توں بعد گورو صاحب شیخ بھتے والے پاسے
گئے جاں اس پاسیو آئے ہون۔

ہے۔ ایہہ کدی وی لاہرواہ نہیں ہندے۔

پھر ملن دا وعدہ کر کے اتھوں (ویروکیاں توں) گورو
صاحب، بھیلووال نوں چلے گئے۔ بھیلووال وی کسے
ویلے وڈا قصبہ ہندا سی۔ اس دا ذکر اتھاس وچ وی
آدا ہے۔ بھیلووال کجھ سماں اپدیش کردے ہوئے
صاحب لاہور نوں نکل گئے۔

---◇---

بیٹھ آئی ویرکے والی ساکھی دا سیندھ اپر دتی کرتا رہور۔ لاہور
باترا نہیں ہے۔ سماں نیڑے تیڑے ہون کر کے اسنوں اس چیٹھ وچ دے
دنا ہے۔

‘سوکے پرے کیئے کہن ماہے۔۔’-نانکسر ویرکا

ولاتے ویرکا امرتسر نالو پیراں پنڈ ہن۔ اچ کلھ تاں
امرتسر شہر دے وچ ہی آگئے ہن۔

اتھاس دسدا ہے کہ جتھے اچ پرمندر صاحب ہے
اتھے وی گورو نانک صاحب دے چرن پئے سن جدوں
اوہ کرتا رہور توں کھڈور صاحب جا رہے سن۔ اودوں
لاگے ڈھاب ہندی سی تے جتھے دکھ بھنجی پیریج
ہے اتھے گورو صاحب براجے سن۔ ایہہ علاقہ ڈوگر
جات دے ہندواں دا ہندا سی جو وقت پا کے سارے
مسلمان ہو گئے۔

علاقے وچ ستنام دا پرچار کردے ہوئے گورو صاحب
پھر پنڈ ویرکا پہنچے سن۔ جس دن اتھے گورو
صاحب دے چرن پئے اودوں ۱۲ چیتھر سمت ۱۵۹۶
(مارچ ۱۵۳۹ ای سی)۔

ویرکے جدوں گورو صاحب پہنچے تاں سارا علاقہ
گورو صاحب دے درشناں نوں ہم ہما کے پہنچا۔ پر
کوئی اپنے دکھاں دلدران توں مکتی پا رہا سی۔
اودوں ہی اک ماں اپنے بچے نوں لے روندی روندی
گورو صاحب دے چرناں چ حاضر ہوئی جس دا بچہ
سوکڑے نال پیڑت صرف ہڈاں دا ڈھانچہ رہ گیا سی۔

گورو صاحب نے ماں نوں حکم کیتا کہ نال دی چھپڑی
وچ بچے نوں ترنت اشناں کرائے۔ گورو صاحب دا حکم
مٹ کے ماں نے بچے نوں اشناں کرایا۔ بولی بولی بچہ
نوں بر نوں ہو گیا۔ وقت پا وڈا ہو کے ایہہ علاقے دے
موہری بندیاں وچوں گنیا گیا۔

گورو صاحب دی یاد وچ پھر اتھے گردوارہ صاحب
ستھاپت ہویا اتے اوہ چھپڑی سروور دا روپ دھارن
کر گئی اتے نانکسر کہلائی۔ گورو صاحب دی آمد دی
یاد وچ ہر سال ایتھے چیتھر دے مہینے میلہ بھردا ہے۔
پنچم پاتشاہ جدوں چیتھر دے مہینے اتھے پدھارے
تاں شہد رچیا:

گوڑی محلہ ۵ سوکے پرے کیئے کہن ماہے۔۔ امرت
درست سنج جیوائے۔۔ اکاٹے کسٹ پورے گردیو۔۔
سیوک کو دینی اپنی سیو۔۔ ا رہاؤ۔۔ مٹ گئی چنت
پنی من آسا۔۔ کری دتیا ستگور گنتاسا۔۔ ۲ دکھ
ناٹھے سکھ آئی سمائے۔۔ ڈھیل ن پری جا گر فرمائے
۔۔ ۳ اچھ پنی پورے گر ملے۔۔ نانک تے جن سپھل پہلے
۔۔ ۴

